

ОСОБЛИВОСТІ ТА НАСЛІДКИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Бережна К.В.,
к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права, історії права та політико-правових вчень
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Стаття присвячена аналізу теоретичних та практичних аспектів розвитку юрисдикції судових органів ЄС. Висвітлено сутність організаційно-правових засад формування судових органів Союзу. Досліджена еволюція юрисдикції Суду ЄС та розглянуті повноваження Загального суду. Виявлена сутність проблеми перерозподілу юрисдикції між судовими органами ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, реформа, Суд ЄС, Загальний суд, юрисдикція судових органів.

Бережная Е.В. / ОСОБЕННОСТИ И ПОСЛЕДСТВИЯ СУДЕБНОЙ РЕФОРМЫ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА / Днепропетровский национальный университет имени Олеса Гончара, Украина

Статья посвящена анализу теоретических и практических аспектов развития юрисдикции судебных органов ЕС. Определена сущность организационно-правовых основ формирования судебных органов Союза. Исследована эволюция юрисдикции Суда ЕС и рассмотрены полномочия Общего суда. Выявлена сущность проблемы перераспределения юрисдикции между судебными органами ЕС.

Ключевые слова: Европейский Союз, реформа, Суд ЕС, Общий суд, юрисдикция судебных органов.

Berezhna K.V. / THE FEATURES AND CONSEQUENCES OF JUDICIAL REFORM OF THE EUROPEAN UNION / Dnepropetrovsk national university named Oles Gonchar, Ukraine

The article is devoted to the analysis of the theoretical and practical aspects of jurisdiction of the courts of the EU. The essence of organizational and legal basis for the formation of the Union's judiciary defined. The evolution of the Court's jurisdiction is studied and the authority of the General Court is considered. The essence of the problem of redistribution of jurisdiction between the judicial authorities of the EU is revealed. The importance of the question of the scope of the jurisdiction of international judicial organ determines by its right to make binding decisions concerning the dispute of the sovereign states. The judicial system of the EU serves as an independent non-political supranational institution. This is one of the most important legal instruments of European integration. EU experience confirms that only the presence of an independent legal system, creating a legal mechanism to protect and ensure the application of EU law, be successful and sustainable for the development of the integration subject. The main purpose of the Court of Justice – to ensure a common understanding and application of the Treaties and the regulations issued on the basis thereof. Judicial reform of the EU, which was provided by the Lisbon Treaty, is the most important of all the years of its existence and operation. The Treaty of Lisbon amending the structure of the judicial system of the EU and the order of its organization. It is changing the principle of redistribution of jurisdiction between the Court of Justice and the General Court. However, judicial reform is unfinished nature, since many problems have not been found to be resolved in the Lisbon Treaty. In particular, the problem of creating other tribunals, except for public service, is not solved.

Key words: European Union, reform, Court of the EU, General court, jurisdiction of the judicial authorities.

Вступ. Набуття чинності Лісабонським договором у 2009 році [1, с. 306] зумовило реформу судової системи Європейського Союзу (далі – ЄС). Нею охоплені такі найважливіші сфери, як структура судової системи ЄС, статус її ланок і організація взаємин між останніми. Вносяться зміни до порядку судочинства. Відбувається перерозподіл юрисдикційних повноважень між Судом ЄС і Загальним судом. Про масштаби реформи можна судити вже з того факту, що в результаті неї статус суду загальної юрисдикції переходить від Суду ЄС до Загального суду (колишнього Суду першої інстанції).

Зважаючи на той факт, що рішеннями Суду ЄС забезпечується однакове тлумачення і застосування європейського права, гарантується неухильне дотримання державами-членами та інститутами ЄС меж розподілу повноважень між ними і справляється значний вплив на соціально-політичний розвиток ЄС, видається, що дослідження правової природи судових органів ЄС і ролі, виконуваної ними в європейській правовій системі, набуває на нинішньому етапі розвитку Європейського Союзу особливої значимості й актуальності.

У правовій літературі досліджувана тема отримала порівняно невелику розробку. Фундаментальні роботи, присвячені проблемам юрисдикції судових органів ЄС і впливу їх рішень на правовий розвиток Європейського Союзу, нечисленні. Однією з ключових праць у цій сфері є монографія М.Л. Ентіна, яка висвітлює роль Суду ЄС у забезпеченні західноєвропейської інтеграції [2]. Крім того, проблеми компетенції судових інстанцій ЄС досліджуються в роботах М.М. Бірюкова [3; 4], І.А. Грицяка [5; 6], С.Ю. Кашкіна [7], М.М. Марченка [8; 9; 10] тощо. Втім, вказані дослідження практично не враховують змін, що відбулися в судовій системі ЄС після Лісабонської реформи.

Постановка завдання. У межах даного дослідження зроблено спробу визначити особливості юрисдикції судових органів Європейського Союзу в контексті судової реформи ЄС, яка передбачає перерозподіл повноважень між ланками судової системи.

Результати дослідження. Важливість питання про обсяг повноважень, тобто про юрисдикцію міжнародного судового органу, визначається правом останнього виносити рішення зобов'язуючого характеру, що стосуються спору суверенних держав. Судова система ЄС виступає як самостійний наднаціональний інститут неполітичного характеру. Це один із найважливіших правових інструментів європейської інтеграції. Досвід ЄС підтверджує, що тільки при наявності самостійної правової системи, створенні судового механізму, покликаного захищати і забезпечувати застосування права ЄС, можливий успішний і стабільний розвиток самого інтеграційного утворення. Головне призначення Суду ЄС – забезпечення однакового розуміння та застосування установчих договорів і правових актів, виданих на їх основі. Ця формула присутня практично у всіх установчих договорах з моменту їх появи і майже не знала змін за роки існування Співтовариств і Союзу. Разом із тим із розвитком і поглибленням інтеграційного процесу відбувається вдосконалення й ускладнення юрисдикції судових органів ЄС, вживаються заходи щодо налагодження умов і правил судочинства і підвищення його ефективності.

Загальновизнаною рисою європейської інтеграції, яка багата в чому характеризує її унікальність, є її безумовний інтеграційно-правовий характер. За десятиліття, що минули з моменту укладення перших договорів про заснування Європейських Співтовариств і Союзу, в рамках ЄС були створені не тільки всеосяжна і розгалужена правова система, але й ефективний механізм захисту норм європей-

ського права. Центральне місце в цьому механізмі займає судова система Європейського Союзу, що складається із Суду, приданого йому Загального суду (раніше – Суд першої інстанції) та спеціалізованої судової палати – Суду у справах публічної служби.

Протягом свого функціонування Суд ЄС, будучи одним із повноправних інститутів Європейського Союзу, завоював незаперечний авторитет гаранта європейського права. У власних рішеннях Суд сформулював ключові принципи, які з часом стали фундаментом інтеграції в Європі. Рішення Суду ЄС є джерелом принципів прямої дії і верховенства права ЄС; за їх допомогою на європейському рівні були встановлені гарантії захисту прав людини, а також було визнано наявність автономного правового порядку ЄС, побудованого на основі установчих договорів, що мають конституційні властивості; визначені положення і склад «засад конституційного ладу ЄС».

Крім того, на думку М.М. Бірюкова, за допомогою своїх прецедентних рішень Суд послідовно посилює федеративні риси Союзу, що виявилось у визнанні їм Договору про ЄС 1957 «конституційною хартією», а самого себе – «конституційним судом» [3, с. 18].

Тривалий час Суд був єдиним судовим інститутом організації. Кількість справ була невеликою, і він оперативно справлявся з їх розглядом. Однак поступово ситуація змінилася. Так, якщо за весь 1957 Суд виніс чотири рішення, десять років потому – 24, то в 1977 році число винесених рішень досягло 100, а в 1987 році – 208 [2, с. 5].

Зростання навантаження на єдиний судовий інститут зажадало відповідних реформ: на основі поправок, внесених до установчих договорів у 1986 році, була створена друга судова інстанція організації – Суд першої інстанції [11, с. 56]. У юрисдикцію СПІ перейшли справи за скаргами фізичних та юридичних осіб на дії чи бездіяльність інститутів та органів ЄС, а також службові суперечки, тобто спори, що виникають у зв'язку з проходженням цивільної служби у ЄС.

Таким чином, Суд отримав можливість зосередитися на вирішенні справ «конституційного» характеру. СПІ виступав, у свою чергу, переважно в ролі органу адміністративної юстиції. При цьому, на відміну від Суду, СПІ не мав статусу інституту Європейського Союзу. Це орган, що приданий Суду, має з ним одне місцезнаходження (Люксембург) і спільний допоміжний апарат.

Створення СПІ не дозволило вирішити проблему перевантаженості справами, яка посилилася у зв'язку зі вступом до Європейського Союзу десяти нових держав-членів. Так, у 2002 році Суд виніс 269 рішень (у тому ж році надійшло 470 нових справ). СПІ у вказаний період завершив розгляд 331 справи (поступило – 411). Середня тривалість розгляду справ зросла до двох років [12, с. 102].

З урахуванням цієї ситуації Ніццьким договором 2001 року було передбачено гучне рішення проблеми: Рада Європейського Союзу отримала право засновувати нові судові органи спеціальної юрисдикції в якості третьої (нижньої) ланки судової системи ЄС. Ця ланка отримала узагальнене найменування «судові палати», або «спеціалізовані трибунали», останній термін є більш коректним, адже саме він використаний у Лісабонському договорі 2007 року. У компетенцію судових палат можуть передаватися визначені категорії справ позовного провадження, які до того розглядали Суд або СПІ.

У 2004 році був створений перший спеціалізований трибунал Європейського Союзу – Трибунал у справах публічної служби. У його юрисдикцію передані спори між Європейським Союзом, з одного боку, і особами, які перебувають на його «європейській публічній службі», а також іншими працівниками апарату ЄС, з іншого боку [13, с. 124]. Трибунал розпочав роботу у 2006 році.

Надалі планується створення інших спеціалізованих трибуналів. Кількість подібних органів, які можуть бути

утворені в рамках судової системи Європейського Союзу, не обмежується.

У даний час предметом наукової і політичної дискусії залишається питання визначення юрисдикції Суду ЄС у тексті Лісабонського договору. Так, відповідно до положень останнього, Суд має обов'язкову юрисдикцію щодо держав-членів, інститутів Союзу та інших суб'єктів. За своїм змістом юрисдикція Суду включає в себе три основні групи повноважень:

вирішувати спори з правовідносин, що виникають на підставі норм установчих договорів та законодавства ЄС, інакше – пряма юрисдикція;

розглядати запити судових органів держав-членів, які стикаються з проблемами тлумачення і застосування норм права Європейського Союзу, – преюдиціальна (непряма) юрисдикція;

розбирати справи в порядку попереднього контролю.

Лісабонський договір розширює перелік суб'єктів, що мають можливість звернутися до суду в межах прямої юрисдикції. Так, з'явилась можливість фізичних та юридичних осіб щодо звернення із судовими позовами до інститутів Європейського Союзу. Відповідно до ст. 263 Договору про функціонування Європейського Союзу в редакції Лісабонського договору вони отримують право оскаржувати в Суді Європейського Союзу «регламентарні», тобто нормативні, акти інших інститутів ЄС, які безпосередньо їх стосуються і не вимагають виконавчих заходів.

Крім того, іноземні фізичні та юридичні особи, проти яких Радою Європейського Союзу були введені санкції в рамках спільної зовнішньої політики та політики безпеки, уповноважені заперечувати подібні санкції в Суді шляхом позовів про анулювання.

Справи непрямой юрисдикції (преюдиціальні запити) – це ті справи, які Суд розглядає за запитом судових органів держав-членів. Преюдиціальні справи складають наразі майже половину всіх справ, що розглядає Суд ЄС.

Якщо національний суд стикається з необхідністю застосувати норму права ЄС, то він може, а в ряді випадків зобов'язаний спочатку звернутися до Суду за офіційним роз'ясненням. На відміну від справ прямої юрисдикції, Суд у даному випадку не виносить рішення по суті конфлікту. Це робить національний суд на підставі власної оцінки фактичних обставин справи. Роль Суду інша: він покликаний вирішити правову колізію або неясність, з якою стикаються органи правосуддя держав-членів у ході застосування юридичних норм ЄС.

Рішення Суду обов'язкове для національного суду, який направив преюдиціальний запит. Воно також служить прецедентом для всіх інших судових інстанцій, що стикаються з аналогічними проблемами у своїх країнах. Тим самим завдяки преюдиціальним запитам забезпечується однаковість судової практики на території ЄС.

Справи попереднього контролю належать до третьої групи юрисдикційних повноважень Суду. У них Суд розглядає правомірність юридичних актів ще до їх прийняття, тобто на етапі підготовки проекту рішення.

Сюди належать, перш за все, запити про відповідність установчого договору підписаним, але таким, що ще не вступили в силу угодам ЄС із третіми країнами та міжнародними організаціями. На наш погляд, подібні запити здійснюються в рамках попереднього «конституційного контролю» міжнародних договорів, аналогічного такому, що існує у Франції та, наприклад, Україні.

Виходячи з перерахованого вище, можна зробити висновок, що Суд ЄС наділений досить широкими різноманітним колом повноважень, тобто він здійснює функції, характерні для конституційного, адміністративного, цивільного, арбітражного суду. Крім того, Суд виступає і як консультативний орган, висновкам якого надається особлива юридична сила.

Вивчення питання перерозподілу юрисдикції між судовими органами Європейського Союзу, на наш погляд, потребує дослідження процесів формування юрисдикції Загального суду, колишнього Суду Першої інстанції, розширення якої є одним з основних чинників виникнення колізій у взаєминах між Судом і Загальним судом ЄС. Адже низка процесуальних та правових механізмів і ресурсів, які були призначені для ефективної діяльності СПІ, дозволили йому, поступово підвищуючи власне значення у справі формування єдиного європейського правового простору, отримати офіційний статус суду загальної юрисдикції Європейського Союзу.

Юрисдикція Суду Першої Інстанції розширювалася поступово, слідуючи логіці розвитку європейських інтеграційних процесів.

Слід вказати на політику Суду ЄС, який ще до створення СПІ переслідував мету сконцентрувати юрисдикцію розгляду службових справ у рамках певного судового органу, який був би обмежений тільки рамками наданої юрисдикції. Зокрема, зазначена мета була вперше відображена ще в пропозиції Суду ЄС про необхідність створення СПІ [14]. На думку Суду ЄС, створення спеціалізованого трибуналу дозволило б сконцентрувати діяльність Суду ЄС на вирішенні справ, що мають істотне значення для формування європейського правового простору, і при цьому забезпечувати належний рівень захисту прав службовців. Проте, з огляду на значну переважаність Суду ЄС, вважалося, що створення лише трибуналу, який розглядатиме службові спори, не є адекватним способом, який дозволив би суттєво понизити навантаження Суду ЄС. Назване стало причиною наділення СПІ більш широкими повноваженнями, ніж юрисдикцією з вирішення службових спорів. Початкова юрисдикція СПІ обмежувалася розглядом позовів приватних осіб проти актів інститутів ЄС, а також проти бездіяльності інститутів тільки у зв'язку із застосуванням правил конкуренції. Єдиний Європейський Акт уповноважував Раду ЄС надати СПІ більш широкі повноваження, що в результаті було реалізовано Радою після двох років фактичної діяльності СПІ. Зокрема, прийняті в 1993 і 1994 роках Рішення Ради ЄС [15] значно розширили юрисдикцію СПІ, надавши йому повноваження з розгляду всіх прямих позовів, що спрямовуються фізичними або юридичними особами.

Подальше розширення юрисдикції СПІ було здійснене в 2004 році на підставі значних змін, внесених Ніццьким Договором від 26 лютого 2001 року. Зокрема, на підставі положень Ніццького Договору СПІ був уповноважений розглядати позови, що направляються як державами-членами, так і інститутами ЄС, проти актів, прийнятих спільно Європейським Парламентом та Радою ЄС, актів Ради ЄС, Комісії та ЄЦБ, крім рекомендацій та висновків, а також актів Європейського Парламенту, які мають правовий вплив *vis-à-vis* третіх осіб (стаття 2 п. 31) [16].

Підставами для визнання зазначених актів недійсними виступали відсутність компетенції, порушення суттєвої процедурної вимоги, порушення Договору Союзу або будь-якої правової норми, що відноситься до його застосування, або зловживання владою.

Беручи до уваги зміни, внесені Ніццьким договором, а також ґрунтуючись на пропозиції Суду ЄС від 12 лютого 2003 року про необхідність розширення юрисдикції СПІ, 26 квітня 2004 Радою ЄС було прийнято Рішення про внесення змін до статей 51 і 54 Статуту Суду ЄС. Зокрема, згідно з положеннями зазначеної статті 51 із моменту набрання чинності Рішення Ради ЄС СПІ володів юрисдикцією по розгляду позовів, що спрямовуються державами-членами, інститутами, а також ЄЦБ проти:

рішень Ради ЄС, прийнятих у рамках третьої частини статті 88 (2) Договору. Зазначені рішення стосуються віднесення Радою ЄС субсидій, що надаються з боку держав-членів, до категорії сумісних із загальним ринком;

актів Ради ЄС, прийнятих відповідно до регламенту Ради ЄС, що належить до заходів, спрямованих на захист ринку, а також на антидемпінг;

актів Ради ЄС, за допомогою яких вона здійснює виконання норм, розроблених нею в порядку, встановленому статтею 202 Договору.

Також СПІ уповноважується розглядати позови держав-членів проти всіх актів Комісії, за винятком актів, прийнятих Комісією в рамках просунутого співробітництва між державами-членами ЄС. СПІ наділяється також юрисдикцією по розгляду позовів проти всіх дій або бездіяльності ЄЦБ.

При розгляді змін юрисдикції СПІ можна констатувати, що з прийняттям Рішення Ради ЄС від 26 квітня 2004 року судовий орган набув юрисдикцію, притаманну судам загальної юрисдикції. Зазначимо, що у виключній компетенції Суду ЄС залишилися позови Комісії, а також держав-членів проти інших держав-членів, які ухилиються від виконання власних зобов'язань.

Що ж до юрисдикції з розгляду преюдиціальних звернень, то відповідно до змін, внесених Ніццьким договором, Загальний суд набув юрисдикцію по розгляду і вирішенню питань преюдиціального характеру, які підпадають під дію статті 234 у спеціальних сферах, передбачених Статутом. Разом із тим, незважаючи на зазначене положення, Статут Суду ЄС досі не містить будь-якої детальної регламентації спеціальних сфер, на які буде поширена юрисдикція Загального суду з прийняття рішень у преюдиціальному порядку.

На завершення відзначимо, що Лісабонський договір порівняно детально регламентує розмежування юрисдикції між Судом ЄС і Загальним судом. Переважною в цій сфері тенденцією є розширення компетенції останнього.

У винятковому веденні Суду залишаються всі справи непрямой юрисдикції, рішення по преюдиціальному питанню і висновки з питань тлумачення та відповідності, які Суд дає за запитом інститутів Союзу або держав-членів. В останньому випадку висновки Суду мають обов'язковий характер. До виключного відання Суду ЄС відносяться також справи, сторонами в яких виступають держави – члени ЄС, інститути Союзу або держави та інститути Союзу.

Суд сьогодні концентрує свою діяльність на вирішенні найважливіших із правової та політичної точок зору категорій справ. У даний час до його відання, зокрема, віднесені найбільш політизовані справи позовного провадження, в яких позивачем виступають держави-члени або інститути Союзу, наприклад справи «Німеччина проти Європейського парламенту і Ради», «Комісія проти Європейського центрального банку» тощо.

Лісабонський договір, підтверджуючи на рівні установчого акта існування Загального суду, передбачає можливість подальшого розширення його юрисдикції. Слід, очевидно, додати, що в разі помилкового вибору інстанції для пред'явлення позову зацікавленою стороною помилка може бути виправлена безпосередньо судовою адміністрацією без розгляду справи по суті Судом ЄС або Загальним судом.

Нарешті, Трибунал публічної служби, єдиний до 2014 року зі спеціалізованих трибуналів Європейського Союзу, в якості судового органу спеціальної юрисдикції розглядає і вирішує виключно трудові (службові) спори між Європейським Союзом і його службовцями та іншими працівниками.

З іншого боку, частина спорів, які в даний час розглядає Загальний суд, в подальшому можуть бути передані в юрисдикцію нових спеціалізованих трибуналів. Адже перерозподіл юрисдикції всередині судової системи Союзу може проводитися шляхом зміни Статуту Суду, поправки до якого вносяться у спрощеному порядку.

Висновки. Реформа судової системи ЄС, передбачена Лісабонським договором, є найбільш значущою за всі

роки її існування та функціонування і націлена на довгострокову перспективу. Лісабонський договір вносить зміни в структуру судової системи ЄС, у порядок її організації і правила судочинства. Змінюється принцип перерозподілу юрисдикції між Судом ЄС і Загальним судом, згідно з яким Загальний суд стає в рамках ЄС судом загальної юрисдикції. Суд ЄС, що стоїть на чолі судової системи, натомість концентрує у своїх руках функції, властиві вищим судовим органам, в тому числі ті, які притаманні конституційним

судам. Разом із тим судова реформа має незакінчений характер, оскільки багато проблем так і не знайшли свого вирішення в Лісабонському договорі. Зокрема, не вирішено проблему створення інших, окрім Трибуналу у справах публічної служби, судових палат. Водночас практична реалізація судової реформи сама породжує серйозні проблеми. Від їх вирішення залежить ефективність судової системи і подальший розвиток права ЄС та інтеграційного правопорядку після розширення Європейського Союзу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community dd. 13.12.2007 // Official Journal of the European Union 17.12.07. – P.306.
2. Энтин М.Л. Суд ЕС: правовые формы обеспечения западноевропейской интеграции / М.Л. Энтин. – М.: Международные отношения, 1987. – 210 с.
3. Бирюков М.М. Европейский Союз. Евроконституция и международное право / М.М. Бирюков. – М.: Научная книга, 2006. – 289 с.
4. Бирюков М.М. Европейское право до и после Лиссабонского договора / М.М. Бирюков. – М.: Научная книга, 2009. – 284 с.
5. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу / І.А. Грицяк. – К.: «К.І.С.», 2006. – 300 с.
6. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Права та інституційна основи Європейського Союзу / І.А. Грицяк, В.В. Говоруха, В.Ю. Стрельцов. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2009. – 620 с.
7. Кашкин С.Ю. Идеология и ценности права Европейского союза в свете Лиссабонского договора // Российское право в Интернете. № 2009 (02): [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rpi.msal.ru/prints/200902kashkin.html>
8. Марченко М.Н. Право Европейского союза. Вопросы истории и теории / М.Н. Марченко. – М.: Проспект, 2013. – 310 с.
9. Марченко М.Н. Европейский союз и его судебная система / М.Н. Марченко. – М.: Проспект, 2013. – 288 с.
10. Марченко М.Н. Прецедентный характер решений Европейского суда справедливости // Вест. Москов. ун-та. Серия 11: Право. – 2006. – № 3. – С. 40-53.
11. Шемятенков В. Т. Европейская интеграция: [учеб. пособ.]. – М. Международные отношения, 2003. – 320 с.
12. Право Європейського Союзу / [ред. Р.А. Петров]. – 2-ге вид. – К.: Істина, 2009. – 376 с.
13. Кавешников Н.Ю. Лиссабонский договор: как меняется Европейский союз: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.perspektivy.info/oukumena/politika/lissabonskij_dogovor_kak_menajetsa_jevropejskij_sojuz_2009-12-22.htm
14. Меморандум Суда ЕС от 21 июля 1978 г.: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://curia.europa.eu/2#1>
15. Решение Совета ЕС от 7 марта 1994 года № (94/149/ECSC, EC): [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.consilium.europa.eu/documents/archives/18#6>
16. Ніцький договір від 26 лютого 2001 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ruseu.org/article.php?id=27>

УДК 341.0

НАСЛІДКИ НЕЗАКОННОЇ АНЕКСІЇ КРИМСЬКОГО ПІВОСТРОВА РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ

Задорожній О.В.,
к.ю.н., професор, завідувач кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті проаналізовані наслідки окупації та незаконної анексії Криму Російською Федерацією. Було визначено, що дії Росії становлять загрозу не лише для суверенітету та територіальної цілісності України, але і для засад світового правопорядку.

Ключові слова: анексія, окупація, Крим, міжнародне право, Україна, Росія, міжнародне співтовариство.

Задорожний А.В. / ПОСЛЕДСТВИЯ НЕЗАКОННОЙ АННЕКСИИ КРЫМСКОГО ПОЛУОСТРОВА РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИЕЙ / Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко, Украина

В статье проанализированы последствия оккупации и незаконной аннексии Крыма Российской Федерацией. Было определено, что действия России представляют угрозу не только для суверенитета и территориальной целостности Украины, но и для основ мирового правопорядка.

Ключевые слова: аннексия, оккупация, Крым, международное право, Украина, Россия, международное сообщество.

Zadorozhnyi O.V. / THE CONSEQUENCES OF THE ILLEGAL ANNEXATION OF THE CRIMEA BY THE RUSSIAN FEDERATION / Kyiv National University named after Taras Shevchenko, Ukraine

The essay analyzes the effects of occupation and illegal annexation of the Crimea by the Russian Federation. It was determined that Russia's actions are a threat not only to the sovereignty and territorial integrity of Ukraine, but also to the foundations of the world legal order. Russian aggression against Ukraine, which began with the occupation and illegal annexation of the Crimea will have irreversible consequences for the entire international community. Russia has created a dangerous precedent in which disagreements can be resolved without taking into account justice and judgment, but on distorted legal norms and power. Overall, Russia's actions can not be ignored by the international community, and to prevent their recurrence and subsequent destruction of the foundations of the world order is the common task for the international community.

Key words: annexation, occupation, Crimea, international law, Ukraine, Russia, international community.

У лютому-березні 2014 р. відбулася безпрецедентна не лише для україно-російської двосторонньої відносин, але і для післявоєнного світового порядку загалом окупація Росією (постійним членом Ради Безпеки Ор-

ганізації Об'єднаних Націй) частини території України (держави-засновниці ООН), яка згодом трансформувалася у незаконну анексію. Для анексії Криму було використано механізм маріонеткового уряду, раніше успішно